

Gdańsk, 21.06.2025 r.

dr hab. n. med. Bogumiła Kiełbratowska prof. PSW
Powiślańska Szkoła Wyższa
Wydział Nauk o Zdrowiu

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Anny Durki

pt.: *Analiza czynników ryzyka nieprawidłowego gojenia rany krocza
po porodzie drogami natury*

wykonanej
w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym
pod kierunkiem dr hab. n. o zdr. Grażyny Bączek

Recenzję opracowano w związku z pismem Przewodniczącego
Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu WUM

Prof. dr hab. n. med., n. o zdr. Roberta Gałązkowskiego, z dnia 23.04.2025.

Podstawę opracowania recenzji stanowi art. 187. Ustawy o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668; poz. zm.).

1. OPINIA OGÓLNA

Przedłożona do recenzji dysertacja doktorska przygotowana przez Panią magister Annę Durkę jest opracowaniem, które należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Jest to praca stanowiąca dowód biegłej orientacji Autorki w projektowaniu i przeprowadzaniu badań, analizy danych i konstruowania wniosków. Co więcej, podjęty temat jest aktualny i istotny, bo przybliży problematykę porodu w sferze medycznej, czyli nieprawidłowe gojenie ran po porodzie

drogami natury oraz jak to powikłanie wpływa na funkcjonowanie kobiet i ich rodzin po narodzinach dziecka.

W ostatnim czasie nastąpiła znacząca zmiana w dziedzinie położnictwa w kierunku uznania znaczenia porodu naturalnego dla poprawy dobrostanu zarówno matki, jak i płodu. Zmiana perspektywy jest wynikiem wielu badań publikowanych w ostatnim czasie. Liczne badania konsekwentnie wykazują, że interwencje medyczne, w tym znieczulenie zewnątrzoponowe i cesarskie cięcie, są skorelowane ze zwiększonym prawdopodobieństwem wystąpienia powikłań. Natomiast poród drogami natury ma wpływ na łagodzenie potencjalnych zagrożeń, związanych z interwencjami medycznymi jak również pozwala kobietom przejść fizjologiczny proces porodu w sposób zgodny z wrodzonym potencjałem ich ciała.

Poród jest złożonym i skomplikowanym wydarzeniem fizjologicznym, który przebiega w sekwencji odrębnych etapów. Każdy etap charakteryzuje się znaczącymi przemianami, zachodzącymi w ciele matki oraz zmianami w ułożeniu i przesuwaniu się płodu w kanale rodny. Okresy porodu, choć powiązane ze sobą, spełniają różne funkcje i manifestują się zmianami, ułatwiając niezwykle proces rodzenia się dziecka.

Odpowiednie przygotowanie do porodu jest niezbędnym elementem, gwarantującym bezpieczny i korzystny przebieg porodu. Etap ten obejmuje edukację przedporodową, która polega na wyposażeniu przyszłych matek w niezbędną wiedzę i umiejętności, aby skutecznie radzić sobie z trudnościami, związanymi z porodem i rekonwalescencją poporodową. Znaczenie zajęć w szkole rodzenia odgrywa kluczową rolę w edukacji przedporodowej, która jest niezbędna dla przyszłych matek do zdobycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności do przejścia przez proces porodu. Zajęcia w Szkołach Rodzenia oferują szeroki zakres tematów, takich jak różne fazy porodu, strategie radzenia sobie z bólem i kluczowe aspekty opieki nad noworodkami.

Istnieje wiele dowodów na to, że okres okołoporodowy sprzyja wystąpieniu zaburzeń emocjonalnych, począwszy od stanów depresyjnych i lękowych w ciąży, poprzez depresję poporodową i stres pourazowy, aż do psychoz. Czynnikiem równie trudnym dla kobiety w okresie okołoporodowym jest laktacja, karmienie piersią, ściąganie pokarmu, opieka nad noworodkiem, niemowlęciem. Nieprawidłowo gojąca się rana po porodzie drogami natury może w dużym stopniu nasilać zaburzenia u kobiet z predyspozycjami.

W związku z powyższym podjęcie się przez Doktorantkę badania na temat czynników wpływających na nieprawidłowe gojenie się rany po porodzie drogami natury, uważam za uzasadnione i przyczyniające się do rozwoju nauk o zdrowiu i opieki okołoporodowej w położnictwie.

2. OCENA MERYTORYCZNA

Znaczenie problematyki podjętej w recenzowanej rozprawie.

W XX wieku nastąpił gwałtowny wzrost medykalizacji porodu, który charakteryzował się większym naciskiem na opiekę szpitalną i stosowanie interwencji medycznych. Jednakże obawy dotyczące nadużywania interwencji medycznych i rosnąca preferencja dla bardziej kompleksowego i holistycznego podejścia doprowadziły do odrodzenia zainteresowania porodem naturalnym w ostatnich dziesięcioleciach.

Poród jest czysto fizjologiczną funkcją organizmu, która występuje samoistnie i bezwólnie jako zakończenie ciąży. Jest częścią ciągu ewolucyjnego, rozpoczynającego się miłością i poczęciem, a kończącego się wraz ze zwiększającą niezależnością dziecka od matki. Rodzenie jest wielogodzinnym okresem wysiłku i bólu, wymagającym skupienia i wytrzymałości w czasie parcia. Już sama perspektywa jest dość przerażająca i powoduje strach oraz wiele obaw przed tym, co ma nastąpić a im bardziej stajemy się cywilizowani, tym bardziej oddalamy się od naturalnych zdolności.

Nacięcie krocza, jest zabiegiem chirurgicznym polegającym na celowym nacięciu krocza podczas porodu i jest celową i kontrolowaną procedurą. W przeciwieństwie do nacięcia krocza, samoistne pęknięcia krocza jest nieuniknionym skutkiem porodu.

Istotne podczas porodu jest rozróżnienie między drobnymi uszkodzeniami a bardziej rozległymi ranami, aby zapewnić matkom zindywidualizowane wsparcie w powrocie do zdrowia.

Na podstawie obserwacji opieki praktyki okołoporodowej Doktorantka umiejętnie dostrzegła lukę badawczą, a zarazem podjęła próbę badania czynników wpływających na nieprawidłowe gojenie się rany krocza po porodzie drogami natury. Tematyka jest niezmiernie ważna, tak dla teorii, jak i zwłaszcza dla praktyki w opiece okołoporodowej.

Wybór tematu i poprawność jego sformułowania.

Biorąc pod uwagę znaczenie przedstawionego wyżej problemu, wybór tematu recenzowanej pracy doktorskiej uważam za trafny i bardzo aktualny, świadczący o zainteresowaniach Autorki tematyką szeroko pojętej opieki okołoporodowej.

Podjęta problematyka badawcza jest nadal relatywnie nowatorska w naukach o zdrowiu. Poród jest wydarzeniem wyjątkowym w życiu każdej kobiety, należy do tych, których nie zapomina się nigdy.

Temat jest sformułowany jasno i precyzyjnie: *Analiza czynników ryzyka nieprawidłowego gojenia rany krocza po porodzie drogami natury.*

Zagadnienie to, ze względu na wieloczynnikową analizę zgromadzonych danych, a także prowadzonych własnych pomiarów i obserwacji, połączonych z umiejętnością posługiwania się metodami statystycznymi wymagało dużej wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Metodyka badawcza (założenia, cele, metody).

Badanie zostało przeprowadzone na podstawie retrospektywnej analizy elektronicznej dokumentacji medycznej pacjentek, korzystających z opieki zdrowotnej Centrum Medycznego „Żelazna” Szpital i Przychodnia św. Zofii. CMŻ jest ośrodkiem III stopnia referencyjności i jednocześnie placówką obsługującą największą liczbę porodów w Polsce.

Analiza obejmowała okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2022 roku, w którym odnotowano łącznie $n=38204$. przyjęcia do szpitala w celu odbycia porodu, z czego porody drogami natury stanowiły 68,07% ($n=26004$).

Spośród tej grupy pacjentek wyodrębniono grupę badaną – 119. kobiet po porodzie drogami natury z nieprawidłowo gojącymi się ranami krocza.

Do badania włączono wszystkie pacjentki, które urodziły drogami natury z ciąży pojedynczej. Natomiast z badania wykluczono pacjentki rozwiązane cięciem cesarskim, porody z ciąży mnogich oraz wszystkie pacjentki, u których zarejestrowano braki w powyższych danych w dokumentacji medycznej. Za nieprawidłowe gojenie rany przyjęto założenie, że w obrębie rany krocza powstałej w trakcie porodu drogami natury występuje co najmniej jeden z objawów charakteryzujących niewłaściwe gojenie, czyli ból, ucieplenie, zaczerwienienie, wysięk, rozejście brzegów rany.

Grupę kontrolną wyodrębniono z bazy grupy kontrolnej Spośród 26004. pacjentek, w oparciu o kryteria włączenia i wykluczenia. Do ostatecznej analizy uwzględniono dokumentację 357. Pacjentek, które zostały dobrane na podstawie podobieństwa w wieku oraz wieku ciążowego w chwili porodu oraz rodności.

Dane uzyskane z dokumentacji medycznej zostały zgromadzone w bazie danych programu Microsoft Excel pakietu MS Office 2010 dla Windows 10. oraz poddane analizie statystycznej.

W oparciu o analizę statystyczną, wyodrębniono istotne czynniki ryzyka nieprawidłowego gojenia ran krocza po porodzie drogami natury. Są to: porody zabiegowe, zwiększona utrata krwi w porodzie, duża masa ciała noworodków, przedłużona hospitalizacja oraz pora roku w której odbył się poród - wiosna i lato. W pracy poddano analizie czynniki

niezależne i zależne od postępowania medycznego w celu identyfikacji czynników zależnych od przebiegu ciąży, prowadzenia porodu i opieki w położu.

Zadaniem osób sprawujących opiekę medyczną jest zapewnienie im odpowiednich warunków do zajmowania się dzieckiem i upewnienie się, że ich własne zdrowie na tym nie ucierpi.

Poród należy rozpatrywać na wielu płaszczyznach, bo jako wydarzenie w kontekście jednostki, rodziny, społeczeństwa czy też danej populacji. Analiza może dotyczyć również sfery psychicznej, emocjonalnej, medycznej czy ekonomicznej. Wszystkie wymienione wyżej elementy, potencjalnie czy też faktycznie analizowane, są od siebie ściśle zależne i mają pośredni lub bezpośredni wpływ na gotowość kobiet do rodzenia drogami natury. Recenzowana dysertacja porusza ważne aspekty zdrowia publicznego.

Celem głównym recenzowanej dysertacji jest „wyodrębnienie czynników ryzyka nieprawidłowego gojenia ran krocza po porodach drogami natury”. Do tak sformułowanego celu Doktorantka sformułowała problem główny „jakie czynniki wpływają na nieprawidłowe gojenie się ran krocza. Doktorantka postawiła 4. problemy szczegółowe. Brzmiały one w sposób następujący:

1. Czy występowanie chorób współistniejących z ciążą powoduje zwiększone ryzyko nieprawidłowego gojenia ran krocza?
2. Czy pora roku ma wpływ na zaburzeniu w gojeniu ran poporodowych?
3. Czy przebieg porodu, w tym utrata krwi w porodzie, zabiegowość, w tym nacięcie krocza mają wpływ na nieprawidłowe gojenie ran?
4. Czy masa ciała noworodka zwiększa ryzyko nieprawidłowego gojenia ran?

Po lekturze rozprawy, mam przekonanie, że zakładany cel główny, jak i odpowiedź na problemy szczegółowe zostały osiągnięte przez Doktorantkę.

W oparciu o otrzymane wyniki i dane Autorka formułuje 6. wynikających i udokumentowanych z pracy wniosków. Stanowią one odpowiedź na przytoczone powyżej pytania zawarte w opisie celu podjętych badań.

Dwujęzyczne streszczenie odpowiada zawartości rozprawy i pozwala się zorientować w jej zawartości.

Struktura rozprawy.

Przedłożona do oceny praca posiada układ typowy dla dysertacji doktorskich. Struktura pracy jest w zasadzie tradycyjna (teoria – metoda- empiryka- dyskusja i wnioski), odpowiednia do tego typu opracowania.

Recenzowana rozprawa łącznie z załącznikami liczy 86. stron, posiada wszystkie wymagane elementy strukturalne. Została napisana przejrzysto, dobrą polszczyzną, starannie pod względem edytorskim.

Rozprawa składa się z dwóch części: podstaw teoretycznych i podstaw metodologicznych badania. Pierwszy rozdział zawiera informacje na temat wieloaspektowości porodu w kontekście gojenia się rany krocza, urazów krocza, procesu gojenia się ran, oraz zakażeń które stanowią główny czynnik nieprawidłowego gojenia się ran krocza. Doktorantka dokładnie omawia czynniki predysponujące do występowania ryzyka nieprawidłowego gojenia krocza obciążonego największym statystycznie znaczeniem.

Druga część pracy przedstawia podstawy metodologiczne badania (przyjęty model badawczy, cel pracy, problemy badawcze, hipotezy, materiał, metody badawcze). W tej części pracy przedstawiono wykorzystane narzędzia badawcze.

Wykorzystana bibliografia.

Doktorantka wykorzystała 109. pozycji naukowych. W bibliografii naukowej aż 99. pozycji to pozycje międzynarodowe w języku angielskim, co świadczy o umiejętności wykorzystania przez Autorkę rozprawy piśmiennictwa. Publikacje najnowsze wydane w okresie ostatnich 6 lat (od 2019 roku) stanowią 43 % (50. pozycji) całości piśmiennictwa, co w obecnej dynamice wiedzy w nauce jest zadowalającym wskaźnikiem. Pod względem jakościowym piśmiennictwo jest zróżnicowane i trafnie dobrane. Na podkreślenie zasługuje zrzeczność wykorzystania piśmiennictwa i odwołania się do najnowszych badań światowych w podjętej tematyce.

Język i formalna strona rozprawy.

Pod względem językowym i formalnym recenzowana dysertacja doktorska może zostać oceniona pozytywnie. Jak w opracowaniach tego typu, także w prezentowanej pracy mgr Anny Durki można znaleźć usterki (np. nagminnie brak kropki po liczebniku, brak numeracji stron w pracy).

Wnioski.

W podsumowaniu należy podkreślić, że wyniki pracy stanowią wartościowy wkład w uzupełnieniu wiedzy na temat zagadnień odnoszących się do nieprawidłowego gojenia się rany po porodzie. W polskim piśmiennictwie brakuje doniesień badań dotyczących czynników nieprawidłowego gojenia się ran krocza po porodzie drogami natury.

Pomimo pozytywnej oceny pracy mam kilka uwag.

- Brak historycznych uwarunkowań do episiotomii.
- Nie zaprezentowano standardu opieki szpitalnej nad położnicą z nieprawidłowo gojącą się raną po porodzie drogami natury.
- Brakuje mi informacji, ile kobiet karmiło piersią, czy fakt nieprawidłowo gojącej się rany miał wpływ na opiekę nad dzieckiem?

Podsumowując, przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska Pani mgr Anny Durki *Analiza czynników ryzyka nieprawidłowego gojenia rany krocza po porodzie drogami natury* spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim w myśl art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668 z późniejszymi zmianami).

Wobec powyższego wnoszę do Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu WUM w Warszawie o dopuszczenie Pani mgr Anny Durki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.